

Velk. nedelji, Domicijan Serajnik, nadučitelj na Ptujski gori in Jožef Tetičkovič ml. v Ptuj.

P. n. gospodom poverjenikom se ravno razpošiljajo vpisovalne pole s prijazno prošnjo, da naj izvolijo na prospeh društvenih namenov poverjeniški posel prevzeti; kdor bi pa nikakor ne mogel poverjeništvu prevzeti iz kakoršnih vzrokov koli, naj nam blagovoli polo nazaj poslati. Poverjeniki naj blagovoli nabirati novih udov, jih s pristopnino vred (letniki 50 kr., ustanovniki enkrat za vselej 10 fl.) pošiljajo blagajniku g. Franc Praunseisu veleposestniku in usnarju v Št. Jurji; za vsacega tako naznanjenega novopristoplega uda dobé tiskane pristopnice, katere med dotičnike razdelé. Pobirajo pa tudi društvene doneske od starih udov, katere isto tako pošiljajo g. blagajniku.

Št. Jurij ob juž. želez. 25. aprila 1884.

V. Jarc.

Dr. J. Ipavie.

Vlečna moč vprežne živine.

Kakor je opazovanje in pa vsakdanja skušnja pokazala, odvisi vlečna moč vprežne živine ne le od telesne ostrojbe, ampak tudi od krmljenja, od vsakdanjega delavnega časa, od vprega, od zemlje in še od drugih važnih okolščin. Zato je le med precej širokimi mejami mogoče vlečno moč vprežne živine prerajati in povedati.

Navadno se pravi, da srednji konji od 350—500 kilo teže pri hitrosti od 60—70 metrov v minuti okoli 65—75 kilov vlečne moči izrazujejo. Voli, ki so 300—700 kilov težki, vlečejo pri hitrosti od 35—55 metrov v minuti izrazujejo 60—100 kilov vlečne moči.

V obeh primerih se je vzelo, da je pravo vlečenje to je celi delavni čas, z odrajtanim stanjem in samim hodenjem, okolo 8 ur trpelo. Ako še čas delov za 1 odstotek zmanjša, se more vlečna moč za ravno toliko procentov nategniti ali povišati in naopak. Pri oranji pogosto vlečna moč v navadnem koraku ali šagu ne seže, ampak živina gre bistveno počasnejše, njena vlečna moč se za toliko procentov poviša, za kolikor procentov se hitrost zmanjša. Ako tedaj konj, ki pri 60 metrov hitrosti 75 kilov vleče, le 40 metrov hitrosti gre, tako se je njegova hitrost za 33 procentov zmanjšala, zato se bode pa njegova vlečna moč za 33 procentov povišala in konj zdaj ne bode samo 75 kilov, ampak 100 kilov vlekel. Te številke veljajo za jedno živinče in na trdem zemljišči, v katerem se živini pregloboko ne vdira. Ako se še več živinčet vpreže, tako se vlečna moč za vsako živinče za 6 procentov zniža. Pri 4 konjih bi bila tedaj vlečna moč vsakega konja za kakih $3 \times 6 = 18$ procentov manjša, kakor pa bi bila, ko bi bil vsak konj sam za se vprežen. Ker so plugi n. pr. globoki za 4 glave vprežne živine in plitvi plugi za 2 glavi pri

dolgotrpežnem delu pretežki, bilo bi toraj dosti prikladnejše pluge za bolj ozko brazdo narejati, ker se vozna hitrost ne s pridom pod neko določeno mero ne da znižati in dolga presilna vozna za živino tudi ni brez škode.

Število konj znaša na celem svetu, izvzemši Kitajsko pa Japonsko, 58 milijonov v Avstriji jih je 3,468.000 (od teh samo v ogerskih deželah 2,179.000), Francoskem 3.000.000, Nemškem 3,352.000, Angleškem 2,225.000, Turškem 1,100.000, Ruskem pa 21.000.000.

Ministerstvo poljedelstva poroča, da zime pa jarine povsod lepo kažejo, le unkraj Donava na Ogerskem je zimski ječmen oškodovan. Sadunosno drevje lepo cvete in trs krepko žene, posebno na Štajerskem. Na Francoskem pa Nemškem je sneg pouzročil mraz ter vinograde in sadovnjake oškodoval. Vino in sadovje utegne torej pri nas bolj ceno dobiti.

Zagrebski vinski sejem se ni dobro obnesel. Vina je bilo na prodaj 16.280 hektolitrov v sodih in 10.000 butelj, prodalo pa 219 hektolitrov in 679 butelj, vse za 5700 fl. V Mariboru dajejo za štrtinjak novega vina 50—60 fl.

Sejmi. 3. maja sv. Križ na Murskem polji, Ptujška gora, Selnica ob Dravi. 4. maja sv. Trojica v Slov. goricah, Gornji grad, sv. Juri pri Celji, Straden, Videm, Slov. Bistrica, Svičina. 5. maja Maribor, Ponkva, Brežice.

Dopisi.

Iz Mozirja. (Poziv Slovincem). Binkoštno praznike, v dan 1. junija t. l., slavilo bode slovensko društvo „Savinjski Sokol“ v narožji prekrasne Dolenje Štajerske, v Mozirji, slavnost bogoslovljenja društvene svoje zastave. Podpisani odbor usoja si tem potom vabiti najuljudneje slavna narodna društva, vse odlične narodnjake naše, narod iz ožje naše domovine, kakor tudi bratski nam narod iz slovanskega juga ter mile nam brate na severni strani bivajoče. Dragi rojaki! Udeležite se navedene slavnosti v mnogobrojnem številu, da skupno z Vami vredno proslavimo slavnostni dan in združeno delamo v prospeh milega nam naroda slovenskega. posebe pa, da si prizadevamo v prostem narodu utrditi pravo narodno zavest, ter ga skušamo dovesti do pravega narodnega prepričanja. Slavna narodna društva, katera nameravajo Binkoštno praznike udeležiti se slavnosti bogoslovljenja zastave „Savinjskega Sokola“ v Mozirji in se do danes neso še prijavila, prosimo najuljudneje, da blagovolé svojo udeležbo najdalje do 30. t. m. naznaniti slavnostnemu odboru v Mozirje, da mu bode potem mogoče pravočasno oskrbeti potrebne priprave in uredbe. Za znižano ceno po železnici, ki se za časa objavi, se je skrbelo. Spored slavnostni naznani se v kratkem. Radi vožje iz Celja v

Mozirje in radi slavnostnega banketa izvolijo naj se slavna društva in p. n. gostje o pravem času oglasiti pri starosti „Savinjskega Sokola“ g. Josipu Lipoldu v Mozirji. Na zdraje!

Slavnostni odbor.

Od Savinjske doline. (V celjsko vahterco) piše nek dopisun, ki zna toliko slovenski, kakor krava na boben, da je g. Hausenbichler v Žavci g. Hauptov nemški govor slovenski prestavljal. Mi, ki smo ju poslušali in jih tudi zastopili, rečemo, da g. Hausenbichler ni prestavljal nemški govor g. Haupta, ampak da je on samostalen govor imel. Kako zlobna je ta klepetulja. Ona pri vsaki priložnosti odteguje Slovincu kolikor le mogoče, bodi si v tem ali unem obziru. Kako je to nedolžna beseda „je prestavljal!“ toda po nemški se misli: vidite, ko bi zopet ne bilo Nemca, kako bi hmeljarsko društvo izhajalo, kako bi bili drugače Slovenci kaj zvedeli! Res, boleti mora človeka srce, ko vidi, da še človek doma ni miren pred sramotjenjem. Krivi pa smo si to sami! Kaj le, ko bi enkrat sl. vodstvo hm. društva za „Spodnji Štajer“ blagovolilo dnevni red spremeniti tako, da bi se najpopred prednašalo slovenski in potem nemški, ker to tirja zdrava pamet in pravicoljubnost! Rečem, da smo bili skoraj rami slovenski poslušalci navzočni. Ali ni potem takem pametno, da se le pozneje še nekterim nemškim po nemški pove? Če bi se v prihodnje red tako spremenil, bode se vodstvo s tem zelo prikupilo in ravno tako tudi nekterim Nemcem ustreglo — ker jim ne bo treba potem med slovenskim govorom nejevoljno čakati, dvorane popuščati in druge motiti. To je želja več društvenikov.

Iz Konjic. Na den praznika sv. treh kraljev pride nek slovenski kmet, a zdaj velik nemčur in ud nemškega „šulferaina“ k rani meši v farno cerkev v Konjicah. Smerdeč od „šnopsa“ se smeji in reče: O tukaj je pa prav „lušno“ tako lepo pojejo; tukaj je še „lušnejše“ kakor pri Sutter-ji, kder sem ravno zdaj „šnops“ pil. Kaj rečejo konjiški „šulvereinarji“ k taki omiki? To je vendar pravi „tajčér bruder!“ a ob enem tudi „šnopsbruder“.

Iz Velenja. (Slovo prajzovskemu šulvereinu.) Gotovo bode Slovence razveselilo izvedeti, da je naš velespoštovani lesni trgovec in veliki posestnik g. Gašpar Skaza izstopil od nemškega prajzovskega šulvereina in tudi svojemu sinu, kateri je za učitelja v Šmarijah pri Jelšah zapovedal, da mora isto storiti. To je res lepo, da je ta gospod pripoznal in pravo vganil. Prepričal se je, da pravemu Slovincu ni prostora mej prusaki in tisto svojatjo, ki pod krinko šolsko le dela za nemški brezverski liberalizem, na mešnike psuje, kmeta zapeljuje, neumnežem denar iz žepov jemlje ter v svojih shodnicah le pijančevanje

podpira, kder za naše cesarstvo žaljivo „Wacht am Rhein“ krolijo. Pošten Slovenec ne gre blizu. Opomniti tudi moram, da njegova gospá sopruga, ktera je tako dobrotljiva, da je siromaki pozabiti ne morejo, postala res prava mati ubogim. Ona daje 3 siromakom vsakdanjo hrano, nasiti celo tropo šolskih otrok in če le ve za kakšnega bližnjega siromaka, tako mu rada pomaga. Bodi ji vsa hvala!

Iz Gomilske v Savinjski dolini. Dne 27. p. m. zbralo se nas je precejšnje število narodnjakov, med drugimi, odličnjaka gospoda Gašpar Šorn, župan iz Grajske vasi kot biser in starosta Slovencev v Savinjski dolini in pa č. g. župnik iz Gomilske „pri Matevži“, da smo tako dostojno počastili in pri priredjeni odhodnici se presérno poslovili od g. Davorina Muršica-Živkov, oskrbnika Štrausneškega grada, ki nas v našo veliko žalost prezgodaj zapusti in odide v drugo mesto na Ptuj. — Po blizu 2-letnem bivanji med nami smo g. Muršeca spoznali kot skoz in skoz v pravem pomenu besede poštenega in značajnega moža, vrlega narodnjaka, dobrega kristijana in odkritosrčnega prijatelja, ter ga tako prav za ljubo imeli. On je mož, ki si vsled svojega značajnega postopanja je pridobil ljubezen in vdanost oseb vseh stanov. Dal nam Bog mnogo takšnih narodnih mož. Radi se ga bodemo vselej spominjali.

Iz Maribora. Prav veselo bilo je nedeljo zvečer v čitalnici, katero je g. Jožef Rapoc in njegova blaga gospa lepo dala okinčati g. dr. Radaju v čast. Večerje udeležilo je se okolo 50 gospodov, gospá in gospodičen; oddelek godbe 47. regimenta je kaj izvrstno igral, zmes tudi slovenske skladbe. Med navzočimi bil je g. dr. Geršak iz Ormoža. Po slavnostnem govoru se je z Franc Jožefovim redom odlikovani g. dr. Radaj genjen zahvalil za čestitko in potem zadoni trikratno živijo cesarju. Gospodična Berdajsova mu je poklonila lep venec. Bog ohrani dr. Radaja Slovincem še mnogo let. Zmage slovenske pri volitvah v Mariboru so v mnogem oziru njegovo delo. Slava mu! Došlo je tudi več telegramov, od čitalnice v Celovci, od dr. Šuca, dr. Streintza, profesorja Ambruža, Bežana, Pihlerja pa iz Reichenburga (župnik Walter, nadučitelj Jamnik in Jožef Radaj) rojstne fare slavljenčeve. — Hranilnica mestna ima uže tolik rezervni fond, da je lani mestna blagajnica dobila 29.000 fl. Lep dar! — Švičarski trgovci nameravajo, ko bo Arlska železnica odprta, tukaj najeti kleti in od vinogradarjev nakupiti vina, da se ognejo vinski „pančerjem“. G. Paul Simon izdeluje izvrsten šampanjevec, flaša velja 1 fl. 20 kr. — Dnes 1. maja odprli so pošto v Hočah. — K Račah se je mladi Franc Kmetič ustrelil, ker ga mati ni mogla dalje podpirati. Možgani so na vse strani bili raztreseni. — V Pekrah

je zopet exfrater Nagele se napanjal, pred pičlim številom šulvereinerjev, katere mu je slovenski odpadnik Wessiak vkup nalovil. Je bilo uže trepasto, kar je Nagele žvekal, a desetkrat neumneje je bilo to, kar so znani rogovileži Karneri, Sutter, Ausserer pismeno brodarili. Najbolj neumno pa je priboldski Hakelberg po mešnikih udrihal. Bog, odpusti jim, saj so tako zbegani vsled svoje slovenozrečnosti, da ne vedó, kaj delajo.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesar pridejo jeseni k velikim vojaškim vajam v izhodnej Vogerskej, tudi na Kranjskem bodo tedaj veliki manevri za slovenski vojaški oddelek. Potovanje cesarjevičeve je srečno dokančano, dne 29. došel je s Štefanijo domov. Posebno sijajno bil je sprejet v Belemgradu od Srbov; cesarjevič govoril je srbski, kar je Srbe močno razveselilo. — V državnem zboru pride na dnevni red vrnitev tistih denarjev, katere je Štajerska leta 1809 zavoljo Francozov morala plačati. Sprožil je celo reč najbolj naš slovenski poslanec baron Goedel, ne pa Hammer-Amboss-Schmiderer, kateremu so nevedni „bauervereinlarji“ uže z zahvalnico pokadili. — Dunajski liberalni list „Deutsche-Zeitung“ rada Slovence grdi pa so jej sedaj dokazali, kako se je od juda Schwarzá s 7000 fl. dala podmitati, da je njegovo železnico hvalila, katero je prej grajala. In „Deutsche-Zeitung“ je tisti evangelj, v kateri naši Schmidererji, Foreggerji itd. verujejo. — Moravski Slovani prosijo državni zbor, naj sklene ostro postavo zoper pijančvanje ter „šnops“ točiti po nedeljah in praznikih prepové. — Namestnijo v Trati nameravajo v Ljubljano prestaviti, da se italijanskim rogoviležem krepkeji jez napravi; ti hočejo namreč Primorsko od Avstrije odtrgati, cesar Slovence in Hrvatje nikdar ne trpijo. — V Krakovem so zasledili celo zaroto socijalistov t. j. brezverskih delavcev, ki hočejo po sili napraviti revolucijo; 18-letni Malankijevič je bombo hotel v sodnijo pognati pa je pri oknu ob steno trčila in jega ranila, da žandarjem ni mogel uiti; tudi v Zagrebu so več delavcev socijalistov zaprli, med njimi je nek Serbec iz Bistrice. — V Bosno preselilo se je 100 rodbin iz Tirolskega. — General baron Bek ogleduje trdnjave kraj črnogorske meje!

Vnanje države. Angleži so v Egiptu popolno zmešnjavo zakrivili in mohamedani so na nje hudi. V Kahiri hočejo pomoriti vse Evropee, 1 Anglež je bil ustreljen. Egipčan; so tem bolj jezni, ker Angleži dežele ne branijo zoper Mahdijeve divjake. Hartum še sicer ni zgubljen, pa rešenja ni videti, uže mesto

Berber, ki je veliko bliže, je v nevarnosti. — Bolgari delajo neprestano na združenje vseh bolgarskih pokrajin, do sedaj je to branil Aleko-paša v Rumeliji pa sedaj je odstavljen, ter ne bo več imenovan za sultanovega namestnika, ker Rusi tega ne trpijo. — Amerikanci so italijanskemu kralju z vojnim brodovjem se pogrozili, ker je hotel papežu pograbití poslopje za ameriške misijonarje; kralj se sedaj ne upa dotakniti se ameriškega zavoda v Rimu. — Nemci hočejo v državnem zboru sklenoti, naj bi tudi oficirji plačevali občinske doklade tam, kder stanujejo. Bismark in Moltke se temu vpirata. — Perzijski šah ali kralj Nasredin, po veri mohamedan, je prijazno sprejel papeževega poslanika in pismo odpisal „njegoví svetosti, velepostovanemu papežu“ ter obeta kristjane varovati ter dostavlja: „želim, da bi Vaše veliko duhovenstvo še mnogo let trajalo in se nadjam, da me ne bote pozabili v svojih molitvah.“ Tako spoštljivo piše ta mohamedan našemu sv. očetu ter na sramoto postavlja marsikaterega kerščenega nevernika pri nas v Evropi!

Za poduk in kratek čas.

Stajerski deželni zbor pa Slovenci.

(Deželni odbor — politično delovanje.)

II. Duša vsemu deželnemu zastopu bi naj bil deželni odbor. Vsled tega bi naj bil tako sestavljen, da bi res cela dežela in vse stranke primeroma v njem bile zastopane. Žali Bog, da tega o dosedanjih deželnih odborih štajerskih povsem reči ne moremo. Le dokler je Herman v njem bil, imeli smo Slovenci tam zastopnika, to pa le, ker so ga nam nemški konservativci bili privoščili.

Odboru načelnik je deželni glavar, ki vleče na leto 6000 fl. plače s prostim stanovanjem v Gradci. Prvi bil je grof Gleispach, od l. 1870 naprej pa zmiraj znani bivšega ptujškega poljanca zarodnik, ponemčeni Moriz plem. Blagotinšek Kaiserfeld ter je do letos iz deželne blagajnice prejel 14 × 6000 fl. = 84.000 fl. Lepa plača, ali ne?

Odbornikov je 6. Vsak ima letne plače 2100 fl. V službenskih potovanjih se mu plača potnina in vrhu tega vsaki den 5 fl. n. pr. takrat, če pride odbornik g. Schreiner ogledovat mariborske vinorejske šole, ali odbornik Wanisch kopaljš v Slatini.

Prvi odborniki so bili izvoljeni l. 1861: Moriz Kaiserfeld (izvoljen v Weitzu), Stremayer, grof Kotulinski, Pairhuber, Reicher, Wasserfall, torej iz slovenskega Štajera nobeden.

Drugi odborniki so bili izvoljeni l. 1867: Moriz Kaiserfeld, Stremayer, Kotulinski, Flekh, Pairhuber, Wasserfall, torej zopet iz Slovenskega nobeden.